

Sygn. akt VII U 1909/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: Sędzia S.O. Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant: st. sekretarz sąd. Małgorzata Gruza

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2016 roku w Lublinie

sprawy J. B.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego

z dnia 22 września 2015 roku znak (...)

odwołanie oddala.

Sygn. akt VII U 1909/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 września 2015 roku, znak: (...) Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako Likwidator Funduszu Alimentacyjnego działając przez upoważnionego Zastępcę Dyrektora Oddziału w O., na podstawie art. 68 ust. 1 w związku z art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 114), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 7 sierpnia 2015 roku, odmówił J. B. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 2.246,28 złotych. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano, że wnioskodawca co prawda nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże z uwagi na posiadanie uprawnienia do wypłaty świadczeń z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, nie można założyć trwałego braku możliwości spłaty zadłużenia, co ma istotne znaczenie przy dokonywaniu oceny spłaty. Nadto Zakład wskazał, że na rachunek organu rentowego nie wypływają żadne kwoty wynikające z dokonanych przez Komornika Sądowego zajęcia i potrąceń ze świadczenia wnioskodawcy (decyzja – k. 35 – 37v. akta ZUS).

W odwołaniu J. B. nie zgodził się z zaskarżoną decyzją i wnosił o umorzenie należności, podnosząc, że nie stać go na spłatę zadłużenia. W uzasadnieniu wskazał na trudną sytuację materialną, podnosząc, że otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości 792,75 złotych, z którego po zajęciu komorniczym pozostaje kwota 440,23 złotych. Nadto wskazał, że komornik sądowy przekazał organowi rentowemu kwotę 777,72 złotych, wpłaconą przez niego. W dalszej części uzasadnienia odwołujący powołał okoliczności dotyczące ponoszenia kosztów na zakup leków w wysokości 80 złotych miesięcznie, opłat za energię elektryczną w wysokości 50 złotych, telefon od 50 do 60 złotych, gaz, wodę i śmieci w wysokości 70 złotych, ubezpieczenie budynków gospodarstwa rolnego za cały rok w wysokości 443 złotych oraz trzech ton węgla na opał w wysokości 600 złotych (odwołanie – k. 2 – 2v. akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty które legły u podstaw zaskarżonej decyzji. Nadto Zakład wskazał, że podana przez odwołującego kwota 777,72 złotych pomniejszyła ogólną kwotę zadłużenia określoną w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 5 – 5v. a.s.).

Na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2016 roku odwołujący podniósł, że szczególne okoliczności przemawiające za umorzeniem dotyczą braku środków finansowych (protokół – k. 19 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W wyroku z dnia 2 lutego 2001 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej III Wydział Rodzinny i Nieletnich zasądził od J. B. na rzecz małoletnich dzieci A., B. i B. B. (2) alimenty po 80,00 złotych miesięcznie na rzecz każdego z małoletnich. Ubezpieczony wykonywał zobowiązanie alimentacyjne poprzez dokonywanie wpłat zasądzonych kwot przez około 1,5 roku. W związku z zaprzestaniem wypełniania obowiązku alimentacyjnego w dniu 16 czerwca 2003 roku A. B. (1), żona ubezpieczonego, złożyła do Zakładu wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz A., B. i B. B. (2), ustalonych na podstawie wyroku z dnia 2 lutego 2001 roku. Zakład podjął wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz małoletnich dzieci od czerwca 2003 roku na warunkach określonych w wyroku z dnia 2 lutego 2001 roku. Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2003 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej podwyższył alimenty od J. B. na rzecz A., B. i B. B. (2) do kwoty 120 złotych miesięcznie na każdego z małoletnich. Zakład podjął wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz małoletnich dzieci w ustalonej wyrokiem wysokości od marca 2004 roku, i wypłacał świadczenia z funduszu do kwietnia 2004 roku. Z tytułu dokonanych wypłat z funduszu powstało zadłużenie na łączną kwotę 2.246,28 złotych. Przy ustalaniu stanu zadłużenia organ rentowy uwzględnił kwotę 777,72 złotych, przekazaną na rzecz organu rentowego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białej Podlaskiej z wyegzekwowanych kwot.

Aktualnie ubezpieczony jest zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych na rzecz A. B. (2) w kwocie 270,00 złotych miesięcznie oraz na rzecz B. i B. B. (2) w wysokości 170,00 złotych miesięcznie dla każdego z nich.

Przeciwko ubezpieczonemu prowadzona jest postępowanie egzekucyjne, w ramach którego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Białej Podlaskiej dokonał zajęcia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego.

Aktualnie przeciwko ubezpieczonemu toczy się również postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białej Podlaskiej, wszczęte na wniosek wierzycieli A., A. i B. B. (2), której przedmiotem jest nieruchomości stanowiąca własność ubezpieczonego, oznaczona jako działki gruntu położone w miejscowości T., H. I oraz H. II, o łącznej powierzchni 14,6204 ha. Celem prowadzonych egzekucji jest wyegzekwowanie należności z tytułu alimentów zaległych w wysokości 18.813,77 złotych oraz odsetek w wysokości 20.266,82 złotych, należności funduszu alimentacyjnego w wysokości 45.852,31 złotych, odsetek od należności funduszu alimentacyjnego w wysokości 11.443,93 złotych, należności z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych w wysokości 7.182,00 złotych oraz refundacji świadczeń Zakładu w wysokości 2.246,28 złotych, których wysokość ustalona została na dzień 26 sierpnia 2015 roku.

Ubezpieczony jest uprawniony do emerytury rolniczej w wysokości 792,75 złotych netto, z którego dokonuje się potrącenia w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego w kwocie 352,52 złotych. Na okres od dnia 12 grudnia 2015 roku do dnia 11 grudnia 2016 roku zawarł umowy ubezpieczenia mienia ruchomego oraz obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników, z tytułu których uiścił odpowiednio kwoty po 532,00 złotych.

W 2007 roku w wyniku burzy zniszczeniu uległo pokrycie dachu na domu ubezpieczonego, w wyniku czego skarżący zakupił blachę i cement. Natomiast w dniu 5 października 2013 roku miał miejsce pożar w związku z którym spaleniem uległa cała stodoła wraz z całym sprzętem, tj. belarką, siewnikiem, kosiarką rotacyjną, przyczepą samozbierającą, opryskiwaczem, śrutownikiem wraz z silnikiem oraz około 150 bel siana i około 10 ton zboża. W związku z zaistniałym zdarzeniem ubezpieczony zaciągnął dług na kwotę 10.000,00 złotych u brata, za która to kwotę sfinansował remont dachu stodoły. Natomiast deski pochodziły z posiadanej przez niego lasu.

W dniu 10 września 2014 roku ubezpieczony we względu na stan zdrowia zawarł umowę dzierżawy, której przedmiotem jest 11,1586 ha gruntów składających się na nieruchomości stanowiącą jego własność. Leczy się na żyłaki, stawy kolanowe i kręgosłup. Nie pobierał świadczenia w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Nie korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej. Płaci opłaty z tytułu zużycia wody w wysokości 20 złotych, wywozu śmieci w wysokości 15 złotych, korzystania z telefonu do 100 złotych,

(wniosek – k. 1 – 3, decyzje – k. 5, wyroki – 15, 30, skrócone odpisy aktów urodzenia – k. 20 – 22, załącznik do pisma – k. 41 akta dot. wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu; zawiadomienie o wszczęciu egzekucji – k. 3 akta dot. dochodzenia należności; kopia informacji ze zdarzenia – k. 4, kopia decyzji Kasy – k. 5, wyrok – k. 18, pismo Zakładu – k. 22 a.ZUS; pismo Komornika Sądowego – k. 3 a.s.; kopia umowy dzierżawy – k. 12 a.s.; kopia polis – k. 13, 15 a.s.; potwierdzenie wpłaty – k. 14, zeznania J. B. – k. 17 – 19 a.s.)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom odwołującego w zakresie poczynionych ustaleń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. B. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Podkreślić w tym miejscu należy, że stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny, w szczególności odwołujący ostatecznie nie negował faktu istnienia zaległości na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego, ani też kwoty tej zaległości. Przyznał, że nie płacił alimentów na rzecz swoich dzieci. Organ natomiast nie kwestionował sytuacji materialnej ubezpieczonego. Strony różniły się jedynie w zakresie prawnej oceny sytuacji skarżącego pod kątem przesłanek określonych w art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2015 roku, poz. 114 ze zm.).

Zgodnie z treścią art. 68 ust. 1 powołanej ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, zwanej dalej jako ustawa, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu. Ustawodawca nie sprecyzował jak należy rozumieć owe szczególnie uzasadnione przypadki jednakże wskazał, że dotyczyć mają one sytuacji zdrowotnej lub rodzinnej osoby dłużnika.

W ocenie Sądu Okręgowego przez określenie „w szczególnie uzasadnionych wypadkach” należy rozumieć, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności czy rozłożenie jej na raty może nastąpić wyjątkowo tylko w sytuacjach szczególnych. Ponadto „szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego to sytuacje nadzwyczajne (wyjątkowe), niezależne od zobowiązanego (powstałe w wyniku zdarzenia losowego), w następstwie których jego sytuacja ulega tak istotnemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a ponadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, I UK 119/10; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 roku, I UK 270/09; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2008 roku, II UK 359/07).

Te dwie kwalifikowane przesłanki uzasadniające odstępianie od reżimu pełnej odpowiedzialności zobowiązaniowej wobec zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, tj. sytuacja zdrowotna zobowiązanego i sytuacja rodzinna winny być szczególnie kwalifikowane, w zależności od zamierzenia zobowiązanego związanego z realizacją zobowiązania tj. umorzenia, rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności. Jeżeli zobowiązany zamierza w ogóle uchylić się od odpowiedzialności poprzez umorzenie płatności, to wskazane przesłanki powinny wystąpić w wymiarze szczególnym,

skutkującym pełną i trwałą niewydolnością zobowiązaniową (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 września 2010 roku, sygn. III AUa 449/10).

Mając na uwadze stanowisko procesowe ubezpieczonego, zgodnie z którym wnosił o umorzenie należności podnosząc jako szczególną okoliczność przemawiającą za uwzględnieniem żądania, brak środków finansowych, należy przyznać trzeba, że kwota otrzymywanego przez niego świadczenia nie jest wysoka, niemniej należy podkreślić, że konieczność spłaty zadłużenia odwołującego w funduszu alimentacyjnym jest konsekwencją niewywiązywania się przez niego z obowiązku alimentacyjnego względem swoich dzieci, które nie były w stanie utrzymać się samodzielnie. Z przepisu art. 133 § 1 k.r.o. wynika, że rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Obowiązek alimentacyjny mieści się w katalogu obowiązków troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka nałożonych na rodziców w art. 96 k.r.o. Trudna sytuacja materialna i życiowa rodziców nie zwalnia ich od obowiązku świadczenia na potrzeby dzieci. Rodzice obowiązani są dzielić się z dziećmi nawet bardzo szczupłymi dochodami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2000 r., I CKN 1538/99).

Niewątpliwie trudna sytuacja materialna, na którą ubezpieczony powołuje się w odwołaniu, jest co do zasady okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, zważywszy, że uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu omawianego przepisu przy uwzględnieniu, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2006 roku, II UK 77/06).

Kierując się powyższymi argumentami Sąd Okręgowy uznał, że w sytuacji życiowej J. B. nie występują szczególne przesłanki uzasadniające umorzenie jego zaległości wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W tym stanie rzeczy decyzję organu rentowego odmawiającą uwzględnienia wniosku w tym przedmiocie należało ocenić jako zasadną.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.